

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันงบกระแสเงินสดได้รับความสนใจ และมีผู้ให้ความสำคัญกับการจัดทำงบกระแสเงินสดกันมากขึ้น โดยให้ความเห็นว่างบกระแสเงินสดเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจแก่ผู้ใช้งบการเงินในการประเมินความสามารถของกิจการในการได้มาซึ่งเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด ตลอดจนความต้องการของกิจการในการใช้จ่ายเงินสดไปในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้ผู้ลงทุนและเจ้าหนี้ทราบว่าแท้จริงแล้วกิจการมีที่มาของเงินสดจากกิจกรรมใดบ้าง และใช้เงินสดที่ได้มาไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพยากรณ์จำนวนเงินสดที่กิจการจะสามารถจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ลงทุน จ่ายชำระดอกเบี้ยแก่เจ้าหนี้ได้ในอนาคต และการประเมินความเสี่ยงของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมา ซึ่งผู้ใช้งบการเงินจะไม่ทราบหากพิจารณาแต่เฉพาะงบดุล และงบกำไรขาดทุน เนื่องจากงบดุลจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์และแหล่งที่มาของสินทรัพย์ ณ วันใดวันหนึ่ง ไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงินที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ๆ ในขณะที่งบกำไรขาดทุนจัดทำขึ้นเพื่อสรุปผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาหนึ่ง ๆ ก็ไม่ได้จำแนกรายการหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้หรือค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุน โดยจัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) ซึ่งอยู่บนเกณฑ์ความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างต้นทุนที่เกิดขึ้นกับรายได้ที่เกิดจากต้นทุนนั้น หรือหลักการจับคู่รายได้และค่าใช้จ่าย มิใช่เมื่อมีการรับหรือจ่ายเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดออกไป ทำให้กำไรสุทธิตามเกณฑ์คงค้างมีความแตกต่างจากเงินสดสุทธิที่คำนวณได้จากกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ก่อให้เกิดคำถามและข้อสงสัยตามมาเกี่ยวกับคุณภาพและความเชื่อถือได้ของกำไรสุทธิที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุน

งบกระแสเงินสดทำให้ผู้ใช้งบการเงินได้ทราบถึงความแตกต่างระหว่างกำไรตามเกณฑ์คงค้างกับกระแสเงินสดรับและกระแสเงินสดจ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานว่ามีที่มาที่ไปอย่างไร ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินคุณภาพ และความเชื่อถือได้ของกำไรของกิจการได้ดียิ่งขึ้นนอกจากนี้งบกระแสเงินสดยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกิจการที่สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยปราศจากการปรับส่วนที่อาจเอนเอียงไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร

White et al. (1997 อ้างถึงใน ช่อทิพย์ โกกิม, 2547, หน้า 2) กล่าวว่า กิจการที่มีคุณภาพกำไรสูง ย่อมมีความเสี่ยงน้อยกว่ากิจการที่มีคุณภาพกำไรต่ำ เนื่องจากกิจการที่มีคุณภาพกำไรสูงจะจัดทำ

จัดทำตัวเลขกำไร โดยใช้นโยบายการบัญชีที่ยึดหลักของความระมัดระวัง และคุณภาพกำไรที่แตกต่างกันในแต่ละกิจการสามารถเปรียบเทียบกันได้โดยปรับรายงานกำไรของทุกกิจการด้วยหลักการบัญชีและประมาณการที่เหมือนกัน นอกจากนี้คุณภาพกำไรยังเป็นสิ่งแสดงถึงความสามารถในการทำกำไรในอนาคตได้

งบกระแสเงินสดเริ่มมีบทบาทและความสำคัญที่ชัดเจน เรียงลำดับดังนี้

1. เมื่อคณะกรรมการหลักการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกา (Financial Accounting Standard Board: FASB) ได้ออกมาตรฐาน SFAS 95 (Statement of Financial Accounting Standard No. 95) ในปี ค.ศ. 1987 ซึ่งมีผลบังคับใช้นับแต่รอบระยะเวลาบัญชีปี 1988 เป็นต้นไป มาตรฐานดังกล่าวกำหนดให้กิจการต้องนำเสนองบกระแสเงินสดของแต่ละงวดบัญชีร่วมกับงบดุลและงบกำไรขาดทุนของงวดบัญชานั้น ๆ

2. ต่อมาคณะกรรมการหลักการบัญชีของสหราชอาณาจักร (Accounting Standard Board: ASB) ได้ออกมาตรฐาน FRS1 (Financial Reporting Standard No.1) ในปี ค.ศ. 1991 ซึ่งมีผลบังคับใช้นับแต่รอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 23 มีนาคม ปี ค.ศ. 1992 มาตรฐานฉบับนี้มีเนื้อหาและกฎเกณฑ์ในการจัดทำงบกระแสเงินสดที่ค่อนข้างจะถอดแบบมาจาก SFAS 95 แต่มีความคลุมเครือเกี่ยวกับการจำแนกรายการน้อยกว่า SFAS 95 นอกจากนี้ FRS 1 ยังได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 1996 เพื่อให้การจำแนกรายการมีความเรียบง่ายและลงตัวในหลักการมากขึ้น

3. นอกจากมาตรฐานสองฉบับดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการหลักการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standard Committee: IASC) ได้ออกมาตรฐาน IAS 7 (Revised 1992) มาบังคับใช้แทน IAS 7 ฉบับเดิม (ซึ่งออกมาบังคับใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1977) และเริ่มมีผลบังคับใช้นับแต่รอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม ปี ค.ศ. 1994 เป็นต้นมา มาตรฐานฉบับนี้มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับข้อกำหนดของทั้ง SFAS 95 และ FRS 1 โดยค่อนข้างจะเอนเอียงไปทาง FRS 1 มากกว่า

สำหรับประเทศไทยได้มีการออกมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 25 เรื่อง งบกระแสเงินสด (Thai Accounting Standard No.25: TAS 25) กำหนดให้กิจการจัดทำงบกระแสเงินสด โดยให้ถือปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐานการบัญชีฉบับดังกล่าวและถือเป็นส่วนหนึ่งของการเงินที่ต้องนำเสนอในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี โดยเริ่มมีผลบังคับใช้นับแต่รอบระยะเวลาบัญชีในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา โดยมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มีเนื้อหาส่วนใหญ่อิงกับ IAS 7 (Revised 1992) ตลอดจนถึงตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยังได้ออกข้อกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนจัดทำงบกระแสเงินสดแทนงบแสดงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน ตามหนังสือที่ บจ. (ว)

86/ 2537 ลงวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2537 และการออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 กำหนดว่าบริษัทมหาชนจำกัดจะต้องจัดทำและนำเสนองบกระแสเงินสดนอกเหนือไปจากงบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น งบกำไรสะสม และหมายเหตุประกอบงบการเงิน นอกจากนี้มีการประกาศใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่อง การนำเสนอของงบการเงิน ได้กล่าวถึง งบการเงินที่สมบูรณ์ว่า จะต้องมีงบกระแสเงินสดเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินส่งผลให้ธุรกิจทั้งบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและนิติบุคคลต่างประเทศเริ่มจัดทำงบกระแสเงินสดกันมากขึ้น และเมื่อพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 มีผลบังคับใช้ทำให้กิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต้องจัดทำงบกระแสเงินสดเพื่อนำส่งให้แก่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์โดยได้รับบัญญัติไว้ในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการบัญชีให้ความหมายของงบการเงินว่าจะหมายถึง งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสม และงบกระแสเงินสด

การที่มาตรฐานการบัญชีต่างประเทศและมาตรฐานการบัญชีของไทยเคลื่อนเข้าสู่การจัดทำงบกระแสเงินสดก็น่าจะสะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ของงบกระแสเงินสดว่าเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการพยากรณ์กระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ และเป็นข้อมูลที่สำคัญที่ผู้ลงทุนและสถาบันการเงินใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุนและประกอบการพิจารณาในการให้สินเชื่อแก่กิจการ

อย่างไรก็ตามการบัญชีกระแสเงินสด (Cash flow accounting) ก็ยังคงมีช่องโหว่ที่เปิดโอกาสให้มีข้อโต้แย้งอื่น ๆ ตลอดจนการตกแต่งข้อมูล (Creative Accounting) ตามมา ดังจะเห็นได้จาก

Nurnberg (1993) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความไม่สม่ำเสมอและความคลุมเครือของ SFAS 95 ในเรื่องของการจำแนกกระแสเงินสดออกเป็น 3 กิจกรรม หรือ 3 แหล่ง ได้แก่ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน กระแสเงินสดจากการลงทุน และกระแสเงินสดจากการจัดหาเงินว่าการจำแนกกระแสเงินสดออกเป็น 3 แหล่งดังกล่าว ทำให้ขาดความเชื่อมโยงของรายการที่มีความเกี่ยวข้องกันในแง่วัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่เหมือนกัน หรือมีความเกี่ยวข้องกันในแง่กฎหมาย เข้าด้วยกัน ในประเด็นต่อไปนี้

1. กระแสเงินสดบางรายการที่ได้มาจากหรือใช้ไปในแหล่งเดียวกัน (Similar cash flow) มีการจัดจำแนกหรือจัดประเภทไว้เป็นคนละแหล่ง
2. กระแสเงินสดที่ได้มาหรือใช้ไปจากแหล่งที่แตกต่างกัน (Different cash flow) มีการจัดจำแนกไว้เป็นแหล่งเดียวกัน

ประเด็นข้อโต้แย้งที่ Nurnberg เห็นว่าสำคัญประการหนึ่งคือรายการภาษีเงินได้ (Income Taxes) ภายใต้ SFAS 95 เงินสดที่กิจการจ่ายชำระเป็นค่าภาษีเงินได้และเงินสดที่กิจการได้รับคืนเป็นค่าภาษีเงินได้ถือเป็นกระแสเงินสดที่ใช้ไปหรือได้มาจากกิจกรรมดำเนินงาน ดังนั้นกระแสเงินสดจากการดำเนินงานจึงรวมผลกระทบที่มีต่อภาษีเงินได้ของรายการกำไรและขาดทุนที่เกิดจากกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงินเข้าไว้ด้วยกันโดยปริยาย เช่น กำไรและขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ถาวร แม้ว่ารายการดังกล่าวจะรวมอยู่ในการคำนวณกำไรสุทธิจากการดำเนินงาน แต่เงินสดที่ได้รับจากการขายสินทรัพย์จะไม่รวมอยู่ในกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน แต่จะนำไปแสดงไว้ภายใต้กิจกรรมลงทุน เป็นต้น หากผลกระทบของภาษีเงินได้ของกำไรและขาดทุนอันเกิดจากกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงินทุนมีจำนวนที่เป็นสาระสำคัญ อาจทำให้ผู้ใช้งบการเงินไม่ทราบว่าการแสดงเงินสดจากการดำเนินงานตามที่ปรากฏในงบกระแสเงินสดกำลังถูกบิดเบือนไปด้วยผลกระทบของภาษีเงินได้ของกำไรหรือขาดทุนเหล่านั้น ซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงิน อันนำไปสู่การตัดสินใจของผู้ใช้งบกระแสเงินสดที่ผิดพลาดได้

ดังนั้นความถูกต้องของการปันส่วนภาษีเงินได้ในงบกระแสเงินสดจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้กระแสเงินสดที่ได้มาจากการดำเนินงาน การลงทุน และการจัดหาเงินทุนเป็นไปอย่างถูกต้องตลอดจนนำไปสู่ความถูกต้องของอัตราส่วนทางการเงินที่ได้จากการนำข้อมูลของงบกระแสเงินสดมาคำนวณ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินเป็นอย่างมากในการวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจในการลงทุนและให้กู้ยืม โดยเฉพาะอัตราส่วนทางการเงินของกิจกรรมดำเนินงานนั้นมีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก เพราะกระแสเงินสดจากการดำเนินงานก็คือกำไรสุทธิตามเกณฑ์คงค้างหรือเกณฑ์สิทธิที่แปลงให้อยู่ในรูปของเงินสด ซึ่งกำไรสุทธิจากงบกำไรขาดทุนไม่สามารถสะท้อนถึงความสามารถในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้ดีเสมอไป หากแต่เป็นเพียงข้อมูลที่คำนวณขึ้นตามเกณฑ์คงค้าง ซึ่งเปิดโอกาสให้กิจการเลือกใช้วิธีการทางการบัญชีที่แตกต่างกันสำหรับรายการและเหตุการณ์เดียวกัน ทำให้ยากต่อการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่น่าเสนอโดยกิจการต่าง ๆ หรือที่น่าเสนอในระหว่างงวดต่างๆของกิจการเดียวกัน

Livnat and Zarowin (1990) กล่าวว่ารายละเอียดหรือส่วนประกอบของกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน ซึ่งตามมาตรฐานการบัญชีแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ฉบับที่ 95 (SFAS No.95) กำหนดให้ต้องมีการเปิดเผยรายละเอียดหรือข้อมูลของงบกระแสเงินสดซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญ นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่ารายละเอียดหรือข้อมูลที่ประกอบกันเป็นงบการเงินนั้นมีประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินมากกว่าจำนวนกำไรที่ปรากฏในบรรทัดสุดท้ายของงบการเงิน (Financial Statements contain more information than the “bottom-line” earnings figure: P26)

จากงานวิจัยดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่ารายละเอียดที่ประกอบกันขึ้นเป็นกำไรสุทธินั้น เป็นสิ่งที่ผู้ใช้งบการเงินจำเป็นต้องให้ความสนใจถึงที่มาของกำไรสุทธิซึ่งจะทำให้สามารถ ประเมินคุณภาพกำไรนั้น ได้ก่อนที่จะนำไปใช้ในการจัดทำงบกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน เพื่อการวิเคราะห์และตัดสินใจ หากว่ากำไรสุทธิที่นำมาใช้ในการจัดทำงบกระแสเงินสดจากการ ดำเนินงาน ไม่มีคุณภาพ ก็ย่อมทำให้กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน ไม่มีคุณภาพตามไปด้วย ซึ่งนำไปสู่การด้อยคุณภาพหรือผลที่ไม่ถูกต้องในการจัดทำอัตราส่วนทางการเงิน ดังนั้นการเปิดเผย ข้อมูลยิ่งมากเท่าไรก็ยิ่งทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถใช้งบการเงินในการตัดสินใจได้ถูกต้องมากขึ้น

Mulford and Comiskey (1996 อ้างถึงใน วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2544, หน้า 109)

ให้ความเห็นว่า การตัดสินใจว่าจะจัดจำแนกรายการใดรายการหนึ่งเป็นกระแสเงินสดจากการ ดำเนินงาน กระแสเงินสดจากการลงทุน หรือกระแสเงินสดจากการจัดหาเงินอาจทำให้ผลลัพธ์คือ กระแสเงินสดสุทธิจากแต่ละกิจกรรมที่สะท้อนออกมาแตกต่างกันไปจากที่ควรเป็นอย่างเห็นได้ชัด และในบางกรณีอาจทำให้เกิดภาพลักษณ์แก่ผู้ใช้งบการเงินที่ว่ากิจการยังคงมีความสามารถ ในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่าการจัดทำงบกระแสเงินสดมีแนวทางปฏิบัติที่หลากหลาย คลุมเครือทำให้ ผู้จัดทำตลอดจนผู้ใช้งบกระแสเงินสดและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนด แก้ไขปรับปรุง มาตรฐานการบัญชีจะต้องตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากความคลุมเครือของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 25 และใช้ความระมัดระวังตลอดจนทักษะความรู้ในการวิเคราะห์รายการทางบัญชีที่ เกี่ยวข้องกับงบกระแสเงินสดนั้น ๆ เพื่อให้งบกระแสเงินสดได้แสดงถึงเงินสดไหลเข้าและเงินสด ไหลออกได้ตรงตามความเป็นจริงของธุรกิจนั้น ๆ ซึ่งหากจัดทำงบกระแสเงินสดไม่ถูกต้องจะ ก่อให้เกิดการหลงผิดในการวิเคราะห์ความหมายของงบกระแสเงินสด และไม่แสดงถึงเงินสด ที่ได้รับเข้าและเงินสดที่จ่ายออกไปตลอดจนยอดเงินสดคงเหลือที่แท้จริงของงวดบัญชีนั้น ๆ

อาจเป็นไปได้ว่าในประเทศไทยนั้นหลายกิจการมีแนวโน้มที่จะตกแต่งกระแสเงินสด จากการดำเนินงานให้ดูดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผลมาจากความคลุมเครือของมาตรฐานการบัญชีเองหรือ ด้วยความจงใจก็ตาม ส่งผลให้งบกระแสเงินสดที่จัดทำขึ้น ไม่ได้สะท้อนถึงกระแสเงินสดสุทธิที่ เกิดขึ้นจากแต่ละกิจกรรมอย่างถูกต้องและยากต่อการเปรียบเทียบระหว่างกิจการ

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาของการจำแนกรายการภาษีเงินได้ในการจัดทำ งบกระแสเงินสด เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานการบัญชี และผู้จัดทำ งบกระแสเงินสด ตลอดจนผู้ใช้งบกระแสเงินสดได้รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา ที่เกิดจากการจำแนกประเภทของรายการในงบกระแสเงินสด อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ผู้ใช้งบการเงิน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากข้อโต้แย้งที่เกี่ยวกับการจัดจำแนกรายการในงบกระแสเงินสดของ Numberg ทำให้เรามุ่งประเด็นความสนใจในเรื่องของภาษีเงินได้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ศึกษาตามแนวทางของ Numberg โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาความมีนัยสำคัญของผลกระทบจากภาษีเงินได้ที่มีต่อการจัดจำแนกรายการในงบกระแสเงินสดซึ่งส่งผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงาน กระแสเงินสดจากการลงทุน และกระแสเงินสดจากการจัดหาเงิน
2. เพื่อศึกษาความมีนัยสำคัญและผลกระทบต่อคุณภาพกำไร เนื่องจากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเป็นตัวที่ใช้ในการวัดคุณภาพกำไร

สมมติฐานของการวิจัย

การศึกษารุ่นนี้ต้องการที่จะชี้ให้เห็นว่าการบิดเบือนของภาษีเงินได้มีผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความถูกต้องของการจัดทำกระแสเงินสดจากการลงทุนและกระแสเงินสดจากการจัดหาเงินด้วย สมมติฐานที่ผู้เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานการบัญชีจะได้ให้ความสำคัญกับการจำแนกรายการหรือแหล่งที่มาและใช้ไปของกระแสเงินสดอย่างระมัดระวัง ตลอดจนผู้ใช้งบกระแสเงินสดก็จำเป็นต้องทราบถึงผลกระทบต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อใช้ข้อมูลในการตัดสินใจได้ถูกต้อง

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์ดังกล่าวข้างต้น การศึกษารุ่นนี้จึงได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

HR₁: การจัดจำแนกรายการภาษีเงินได้ใหม่ในงบกระแสเงินสดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานและคุณภาพกำไรอย่างมีนัยสำคัญ

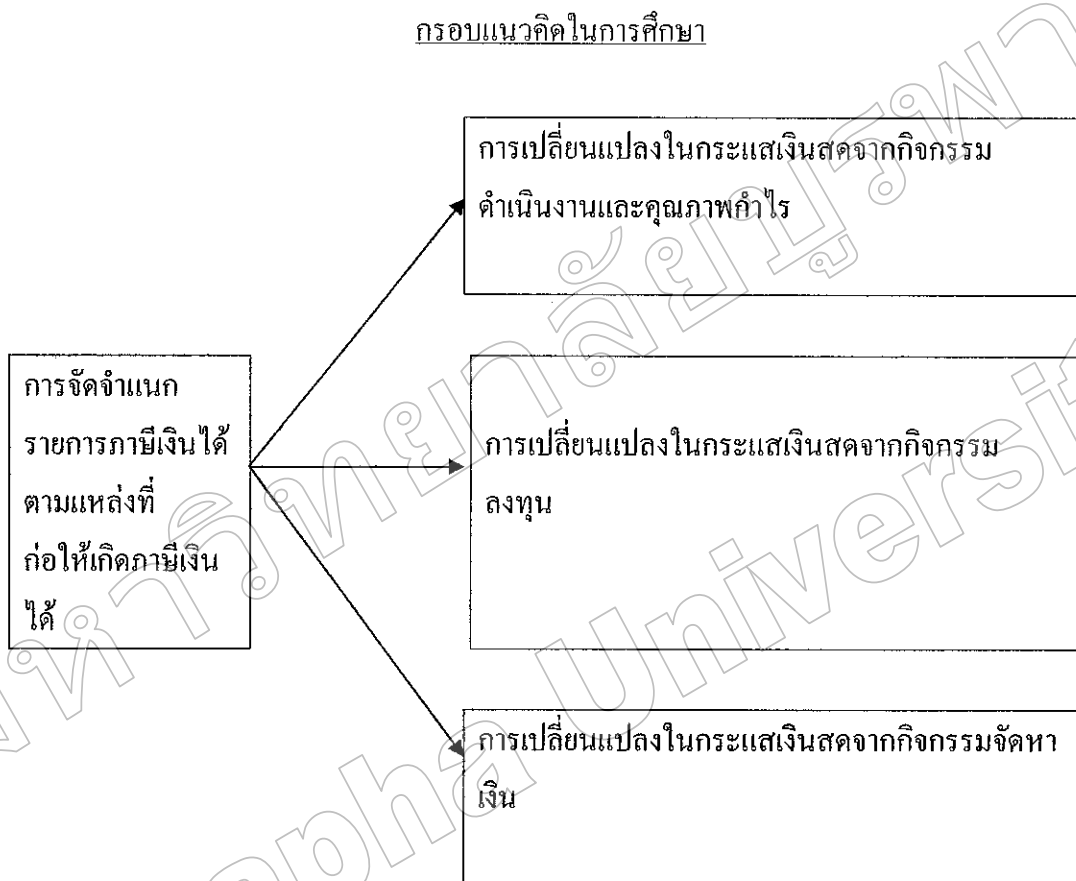
HR₂: การจัดจำแนกรายการภาษีเงินได้ใหม่ในงบกระแสเงินสดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนอย่างมีนัยสำคัญ

HR₃: การจัดจำแนกรายการภาษีเงินได้ใหม่ในงบกระแสเงินสดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินอย่างมีนัยสำคัญ

เหตุที่แยกสมมติฐานเป็น 3 ประเด็น เนื่องจากการปรับภาษีเงินได้ซึ่งเคยรวมอยู่ในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานทั้งหมด ไปสู่กระแสเงินสดจากการลงทุน และกระแสเงินสดจากการจัดหาเงินตามแหล่งแท้จริงที่ก่อให้เกิดภาษีเงินได้นั้น อาจส่งผลกระทบต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน กระแสเงินสดจากการลงทุน และกระแสเงินสดจากการจัดหาเงินใหม่ไม่เท่ากัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ จะดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ สามารถแยกตามกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงบกระแสเงินสดได้ดังต่อไปนี้

1. ประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน

1.1 เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบที่มีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้งบกระแสเงินสดสามารถวิเคราะห์งบกระแสเงินสดได้ตามสถานการณ์ทางการเงินที่แท้จริง และสามารถคาดคะเนสถานะทางการเงินในอนาคตได้ถูกต้อง เนื่องจากถ้าเป็นข้อมูลที่ผู้ใช้งบการเงิน อันได้แก่ นักลงทุน เจ้าหนี้ ตลอดจนนักวิเคราะห์ต่างให้ความสำคัญอยู่ในอันดับต้น ๆ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และตัดสินใจในการลงทุน การให้สินเชื่อต่างๆ ดังนั้นเงินสดสุทธิที่แสดงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานจึงเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของกำไรที่เกิดขึ้นว่ากำไรสุทธิที่แสดงอยู่ในงบกำไรขาดทุนเป็นกำไรที่มีคุณภาพหรือไม่ โดยเปรียบเทียบกับเงินสดสุทธิที่แสดงในกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน กำไรที่จัดทำจากทั้งเกณฑ์คงค้างและเกณฑ์เงินสดจะต้องไม่ต่างกันหรือควรมีค่าใกล้เคียงกัน ซึ่งกำไรที่มีคุณภาพนั้นย่อมเป็นกำไรที่มีเสถียรภาพด้วย สามารถใช้ในการพยากรณ์กำไรในอนาคตของกิจการ

1.2 เพื่อเตือนผู้ใช้งบกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน กระแสเงินสดจากการลงทุน และกระแสเงินสดจากการจัดหาเงิน ได้ใช้การวิเคราะห์อย่างระมัดระวังเพิ่มขึ้น

2. ประโยชน์ต่อผู้กำหนดมาตรฐานการบัญชี

2.1 เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานการบัญชีเรื่องงบกระแสเงินสด และเป็นแนวทางในการปฏิบัติทางบัญชีอื่นจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของงบการเงินที่ถูกต้องครบถ้วน มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจแก่ผู้ใช้งบการเงิน

2.2 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดจำแนกประเภทรายการในงบกระแสเงินสดให้แสดงรายการที่เกิดจากแหล่งที่มาและใช้ไปจากแหล่งเดียวกันไว้ด้วยกัน เป็นการเชื่อมโยงรายการที่มีแหล่งกำเนิดเดียวกันไว้ด้วยกันนั่นเอง ทั้งนี้เพื่อให้รายงานทางการเงินเป็นรายการที่มีคุณภาพลดข้อโต้แย้ง ตลอดจนความสับสนซับซ้อน และลดทางเลือกในการปฏิบัติให้ลดน้อยลง อันจะนำไปสู่รายงานทางการเงินที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินอย่างแท้จริง

3. ประโยชน์ต่องานวิจัยอื่น ๆ

3.1 เพื่อให้ผู้สนใจหรือผู้วิจัยท่านอื่นที่สนใจถึงปัญหาในการจัดจำแนกประเภทของรายการอื่น ๆ ในการจัดทำงบกระแสเงินสดนอกเหนือจากรายการภาษีเงินได้ ได้ใช้งานวิจัยฉบับนี้เป็นแนวทางในการทำวิจัย และใช้เพื่อการอ้างอิง สนับสนุนให้มีการพิจารณา ตลอดจนการทบทวนการจัดจำแนกประเภทรายการให้เหมาะสมต่อไป

จากประโยชน์ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าถ้าผลงานวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัยที่คาดไว้ย่อมมีสาระสำคัญ งานนิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นหลักฐานที่สนับสนุนข้อโต้แย้งเกี่ยวกับความถูกต้องและเหมาะสมของการจำแนกประเภทของรายการในงบกระแสเงินสดว่ายังมีความขัดแย้ง

กันอยู่เป็นอย่างมาก ควรที่ผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรฐานจะได้สังเกตเห็นถึงข้อขัดแย้งดังกล่าว เพื่อที่จะได้ทำการแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง ตลอดจนผู้ซึ่งบกระแสเงินสดดังกล่าวข้างต้น จะได้ทำการปรับปรุงให้ถูกต้องก่อนนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2544 ถึง 31 ธันวาคม 2546 ใน 3 กลุ่มอุตสาหกรรมจากทั้งหมด 8 กลุ่มอุตสาหกรรมตามตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ ดังนั้นกลุ่มประชากรตัวอย่างประกอบด้วย 119 บริษัท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	จำนวน 43 บริษัท
2. กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค	จำนวน 35 บริษัท
3. กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	จำนวน 41 บริษัท

ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมที่เหลือ 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่ม ทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี ไม่ได้นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากมีลักษณะเฉพาะในการจัดทำบัญชีที่แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมทั่วไป และบริษัทมีจำนวนน้อย ส่วนกลุ่มธุรกิจการเงิน ซึ่งประกอบด้วย เงินทุนหลักทรัพย์ ธนาคาร ประกันชีวิตและประกันภัย ไม่ได้นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากมีลักษณะการดำเนินงาน การวัดประสิทธิภาพการดำเนินงาน และนโยบายการบัญชี แตกต่างไปจากกลุ่มอื่น

โดยศึกษาเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานก่อนและหลังการปรับปรุงผลกระทบของภาษีเงินได้ และเปรียบเทียบกระแสเงินสดทั้ง 3 กิจกรรมก่อนและหลังการปรับปรุงผลกระทบของภาษีเงินได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษานี้ ได้ใช้คำศัพท์เฉพาะ โดยมีความหมายสำหรับใช้ในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. เกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) หรือเกณฑ์สิทธิ หมายถึง กิจกรรมต้องรับรู้รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีเมื่อรายการนั้นเกิดขึ้น มิใช่เมื่อมีการรับหรือจ่ายเงินสด หรือรายการเทียบเท่าเงินสดออกไป กล่าวคือ

1.1 กิจกรรมต้องบันทึกบัญชีและแสดงรายการต่างๆในงบการเงินตามงวดที่เกี่ยวข้อง

1.2 กิจการต้องรับรู้ค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนตามเกณฑ์ความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างต้นทุนที่เกิดขึ้นกับรายได้ที่เกิดจากต้นทุนนั้น หรือที่เรียกว่าหลักการจับคู่รายได้และค่าใช้จ่าย กิจการต้องนำเกณฑ์ดังกล่าวมาถือปฏิบัติกับการจัดทำงบดุลและงบกำไรขาดทุน

2. เกณฑ์เงินสด (Cash Basis) หมายถึง กิจการรับรู้รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีเมื่อมีการรับหรือจ่ายเงินสด กิจการต้องนำเกณฑ์เงินสดมาถือปฏิบัติกับการจัดทำงบกระแสเงินสด

3. รายการเทียบเท่าเงินสด หมายถึง เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูง ซึ่งพร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดในจำนวนที่ทราบได้และมีความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าเล็กน้อยหรือไม่มีนัยสำคัญ

4. กระแสเงินสด หมายถึง การได้มาและใช้ไปของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

5. กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน หมายถึง กระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้ของกิจการ และจากกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่กิจกรรมลงทุน หรือกิจกรรมจัดหาเงิน

6. กระแสเงินสดจากการลงทุน หมายถึง กระแสเงินสดที่เกิดจากการซื้อและจำหน่ายสินทรัพย์ระยะยาว และเงินทุนอื่นของกิจการซึ่งไม่รวมอยู่ในรายการเทียบเท่าเงินสด

7. กระแสเงินสดจากการจัดหาเงิน หมายถึง กระแสเงินสดที่เกิดจากรายการหนี้สินระยะยาวและส่วนของผู้ถือหุ้นหรือจากกิจกรรมอื่นใดที่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในขนาดและโครงสร้างของส่วนของผู้ถือหุ้นและส่วนของการกู้ยืมของกิจการ

8. SFAS หมายถึง Statement of Financial Accounting Standard หรือมาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกา

9. FRS หมายถึง Financial Reporting Standard หรือมาตรฐานการบัญชีของสหราชอาณาจักร

10. IAS หมายถึง International Accounting Standard หรือมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ

11. TAS หมายถึง Thai Accounting Standard หรือมาตรฐานการบัญชีแห่งประเทศไทย

12. ASB หมายถึง Accounting Standard Board หรือคณะกรรมการหลักการบัญชีแห่งสหราชอาณาจักร

13. IASC หมายถึง International Accounting Standard Committee หรือคณะกรรมการหลักการบัญชีสากล

14. FASB หมายถึง Financial Accounting Standard Board หรือคณะกรรมการหลักของประเทศสหรัฐอเมริกา